UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Decretum abbreuiatum in versibus. Decreti totalis materia per metra notatur sequentia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

Decretum abbreuiatum in verſibus.

Decreti totalis materia per metra notatur ſequentia.

¶ Decretū dñi Gratiani tres hʒ partes ꝑncipales. Prīa eſt de diſtinctionib⁹ q̄ ſunt vna ſupra cētū. Et ſingulas diſtinctiones ſinguli ꝟſus ſequētes luculēter aperiūt.

i Prima dabit cuiqꝫ ius humanū, dñiqꝫ.
ij Altera dat textū q̄ noſces iura q̄ritū.
iij Canonico varia iuri dat nomina terna.
iiij Quarta docet legū q̄ [illegible], modusqꝫ ſtatuti.
v Jus naturale ꝓbat immutabile quinta.
vj Sexta notat vitiū diſtinctio ludificatum.
vij Septima ſignat eos q̄ leges cōpoſuere.
viij Parte ſub octaua, mores naturaqꝫ pugnāt.
ix Nona ſtatuta tenet nature cedere iuri.
x ¶ Jn decima regū leges canon ſuperabit.
xj Canonis ⁊ ſecli ſuperatur legibus vſus.
xij Jd qd̄ roma tenet diſcretio ſepe relinquit.
xiij Si ꝯplexū te reddūt mala, tūc min⁹ imple.
xiiij Non facias leuia quo q̄s vitet grauiora.
xv Ort[illegible] canonis hec, ⁊ apocrypha ſcṗta notabit.
xvj Suadet aplici vim canonis iſta teneri.
xvij Actor ſit papa, ſi conciliū celebretur.
xviij Dicit hic ꝙ bis ſynodus celebret in anno.
xix Hec decretalis referat q̄d epl'a poſſit.
xx ¶ Biſdena pape ſanctoꝝ dogmata cedūt.
xxj Jnferior ſummū nō iudicat hac ꝓhibente.
xxij Romanā cunctis prelatā noſcito ſedem.
xxiij Ordinat hec omnes, maiores ſiue minores.
xxiiij Poſt examē honor eſt ordinis attribuendus.
i. capl'z xxv Optat apoſtolus hic ꝙ ſit ſine crimine preſul.
aplice xxvj Sit poſt baptiſma contentus coniuge ſola.
regule xxvij Nulli poſt factum licitum ſit nubere votum.
et. ij. xxviij Jſta ſacratorum connubia pagina damnat.
xxix Hac locus, ⁊ cauſa, tēpus, perſona notantur.
xxx ¶ Coniugiū ter dena ꝓbat cōtra manicheos.
xxxj Tangitur hic ꝙ contineant offerre volentes.
xxxij Delet preſbyterū qui ſcorta palam retinebit.
xxxiij Luſori, bigamo ve: ſacer non traditur ordo.
iij. cap. xxxiiij Femina pontifici perſona domeſtica non ſit.
iiij. ca. xxxv Non vinolentus preſul ſed ſobrius eſto.
xxxvj Jnſtruit hec prudens ꝙ debeat eſſe ſacrādus.
xxxvij Hec prohibet legere gentilia metra ſacratum.
xxxviij Scripturas ſacras ſacrandus ſcire iubetur.
xxxix Uult hec pontifices callere negocia ſecli.
v. capi. xl ¶ Jnternis pars dena quater ꝟtutib⁹ ornat.
xlj Sit modus in greſſu cunctis: verboqꝫ, ciboqꝫ.
xlij Clericus hoſpitijs peregrinos collocet omnis.
vj. cap. xliij Factis ⁊ verbis doctor ſis: atqꝫ pudicus.
xliiij Uites ingluuien, conuiuia ſiue tabernas.
xlv Atqꝫ caue quenqꝫ palma, lingua ve ferire.
vij. et xlvj Reſpuit iſta virum diſtinctio litigioſum.
viij. ca. xlvij Nō bñ ꝑpoſitos domui cupidoſqꝫ repelle.
ix. cap. xlviij Abijcitur ſacrandus in hac: ſi neophytus ſit.
x. cap. xlix Crimina nō delet reliquoꝝ crimine vinctus.
xj. ⁊ xij l ¶ An reparet dat pars q̄nquageſima lapſus.
xiij. ca. lj Sacrari vetat hec hoīes q̄s pōdera ſtringūt.
lij Prepoſit⁹ primo datur hic prepoſterus ordo.
liij Eſt ratio ne quis annexos ordinet vllos.
liiij Hec prohibet ſeruos ſine libertate ſacrari.
lv Ceſos iſta viros reijcit: membriſqꝫ carentes.
lvj Condēnatur in hac generatio preſbyterorum.
lvij Qui baptizatur eger, manet ordinis expers.
lviij Hec vetat abbate monachos nolente, ſacrari.
lix Officiū negat hec: niſi ſit bene quiſqꝫ ꝓbatus.
lx ¶ Jn ſacris preſul vult ſexaginta ꝙ ſit.
lxj Non pontifices laicos aſſumere debes.
lxij Cler⁹ plebs ꝑnceps: h̄ eligit, hec petit, h̄ vult.
lxiij Uſurpans laicus id vt eligat: audiat iſtam.
lxiiij Pars hec pōtifices iubet a trib⁹ eſſe ſacrādos.
lxv Cum diſſenſio fit a pluribus edita ſtabunt.
lxvj Ut ſacretur ab omnibus archiepꝫ, hec vult.
lxvij Preſbyter inſtitui valet hic a preſule ſolo.
lxviij Si dubius preſul quos ordinet: hi reſacrētur.
lxix Si benedictus erit lectoratum dabit abbas.
lxx ¶ Expertes tituli pars ſeptuageſima pellit.
lxxj Reſpice dicta patrū: ne promoueas alienum.
lxxij Ulli non detur miſſoria: ni rogitetur.
lxxiij Jllius hec nobis formam diſtinctio prebet.
lxxiiij Jnuitus nullus erit hic ad ſacra trahendus.
lxxv Diſtinguit tēpus hec in quo promoueantur.
lxxvj Tēporibus vult hec nos ieiunare quaternis.
lxxvij Rectos indicat hec modulos interſtitiorum.
lxxviij Jſta dat annorū numerū quo promouearis.
lxxix Efficiunt papam fratres a cardine dicti.
lxxx ¶ Urbes preſulibus pars octogeſima tradit.
lxxxj Crimine ꝙ careat ſacrādus in hac replicatur.
lxxxij Preſul pauperib⁹ dabis: ⁊ lapſos reparabis.
lxxxiij Nunqꝫ peccatis conſenſum des alienis.
lxxxiiij Solicitus ꝙ ſis, ⁊ monogamus, iubet iſta.
lxxxv Non preſul fies: hoſpes niſi noſceris eſſe.
lxxxvj Corrigito: doceas: des: ſed nō turpibus vllis.
lxxxvij Libertos, inopes, viduas defendere debes.
lxxxviij Reſpuitur clerus, opus exercens, ⁊ auarus.
lxxxix Templorum titulos hec diſpenſare docebit.
xc ¶ Placat diſcordes pars nonageſima fr̄es.
xcj Arte parabis opes: ſi res templi tibi non ſint.
xcij Hec plus corde probat dn̄o q̄ꝫ voce canendū.
xciij Hec dat obedire maioribus inferiores.
xciiij Subleuita vices pape geſtare valebit.
xcv Preſbyteris preſente licent hic preſule multa.
xcvj Hic ſecli princeps non diſponat bona templi.
xcvij Debet ſacrata princeps defendere templa.
xcviij Uult ius muniri peregrinos quinqꝫ ſigillis.
xcix Uult hec pareri primatibus ⁊ patriarchis.
C ¶ Pallia prelatis donat centeſima multis.
Cj Abſit vt vna duos habeat prouincia patres.

¶ Decreti ſecunda pars principalis eſt de cauſis que ſunt. xxxvi.

¶ Prima cauſa.

Labem cauſa prior ſimoniacam reprobabit.

¶ Septem queſtiones prime cauſe.

i ¶ Delinquit qui res mercatur ſpirituales.
ij Jngrediens tēplum nō cogatur dare nūmos.
iij Si pro prebēdis dederis quid: dicere ſimon.
iiij Jgnaros maculant natos delicta paterna.
v Uult rigor vt linquat nat⁹, ſibi q̄ pater emit.
vj Ordinet ignaros ſi quos ſimon: tolerantur.
vij Hereſis abiurata pati dat pontificatum.

¶ Secunda cauſa.

Accuſare docet ac appellare ſecunda.

¶ Octo q̄ones ſcd̄e cauſe. Et in ea q̄nta precedit q̄rtam.

i Si ſit cauſa patens: iuris non queritur ordo.
ij Nemo ſuis rebus diiudicet expoliatum.
iij Talio punit eos qui falſo crimina ponunt.
iiij Si cadit accuſans: ſe non purget reus inde.
v Per teſtes binos preſul conuincitur aptos.
vj Qui cauſas differt appellans reijciatur.
vij Arguit inferior maiorem crimine vinctum.
viij Mandato legis datur accuſatio ſcriptis.

¶ Tertia cauſa.

Tertia reſtituens tempus dabit induciarum.

¶ Undecim q̄ones tertie cauſe.

i ¶ Singula reſtituit ius omnibus expoliatis.
ij Jnducias debet varias ſpoliatus habere.
iij Jnducijs varium dat tertia queſtio tempus.

iiij Accuſare virū nequit hic vir turpis honeſtū.
v Ipſa domeſtica vox nulli nocet, aut inimica.
vj Sub cenſore reum proprio producere debes.
vij Hic nō condēnet, ſimilis quē culpa remordet.
viij Solus pontificem iudex non iudicet vnq̄.
ix Pellitur accuſans abſentem: teſtificanſq̄.
x Submouet a reliquis teſtē, defectus in vno.
xj Mutua nunq̄ ſit delatio iure vetante.

¶ Quarta cauſa.

Quarta quis accuſet: quis poſſit teſtificari.

¶ Sex queſtiones quarte cauſe.

j ¶ Accuſare nequit reliq̄s anathemate vinct⁹.
ij Impubes teſtis in cauſa criminis haud eſt.
iij Qui nequit accuſare: nequibit teſtificari.
iiij Teſtis ⁊ accuſans nemo ſimul eſſe valebit.
v Nō eſt ſtringēdus anathemate, q̄ nequit eſſe.
vj Pontificis delator agit ciuilia tantum.

¶ Quinta cauſa.

Quinta vocare docet: delatoremq̄ ferire.

¶ Sex queſtiones quinte cauſe.

j ¶ Mulctant ſcriptorem famoſi flagra libelli.
ij Eſt cōdēnādus ſemel, ⁊ bis, terq̄ vocandus.
iij Nemo procuret crimen: ciuilia curet.
iiij Preſulis in ſynodo ſit condemnatio ſola.
v Celās crimē obeſt multo plus q̄ manifeſtās.
vj Aut caput, aut lingua delatori capuletur.

¶ Sexta cauſa.

Sexta dat infames, delatos, atq̄ forenſes.

¶ Quinq̄ queſtiones ſexte cauſe.

j ¶ Infames nulli ſimoniacos reprehendant.
ij Accuſans verbo non vincis ſimplice preſul.
iij Querere iudicium nunq̄ debes alienum.
iiij Externi veniant: ſi ſit ſententia diſcors.
v Si cadit accuſator, erit reus exoneratus.

¶ Septima cauſa.

¶ Septima pōtificē tāgit cathedrā repetētē.

¶ Due queſtiones ſeptime cauſe.

j ¶ Preſule viuente nullus det pontificatum.
ij Nec cathedrā repetit p̄ſul: quā ſpōte reliquit.

¶ Octaua cauſa.

Octaua legitur deſertio pontificalis.

¶ Quinq̄ queſtiones octaue cauſe.

j ¶ Vult ius ne ſtatuat ſucceſſorem ſibi preſul.
ij Nullus amicorum mihi proſit: vt eligar inde.
iij Detur ab electo vitandi cautio damni.
iiij Linquēdus non eſt (niſi ſit ſententia) preſul.
v Ad dimiſſa redire nequis: pape ſine ſcriptis.

¶ Nona cauſa.

Soluere nona vetat alienos atq̄ ligare.

¶ Tres queſtiones none cauſe.

j ¶ Proſcript⁹ p̄ſul neq̄t ordinis eſſe miniſter.
ij Alterius patrie clerum tondere vetamus.
iij Pontificis clerum primas non ordinet vllum.

¶ Decima cauſa.

Dena dat in ſacra quid ſumat ep̄s ede.

¶ Tres queſtiones decime cauſe.

j ¶ Baſilice iuri ſubduntur pontificali.
ij Nullius templi preſul fructus alienet.
iij Nil preter ſolidos preſumat querere binos.

¶ Undecima cauſa.

Prefigens vndena forum: ligat atq̄ relaxat.

¶ Tres queſtiones vndecime cauſe.

j ¶ Non coram laico cleric⁹ producitur vllus.
ij Officij punit tales ſuſpenſio culpas.
iij Seu bona ſeu mala ſit ſentētia dico timendā.

¶ Duodecima cauſa.

Templorum res, ac proprias biſſena docebit.

¶ Quinq̄ q̄ſtiones duodecime cauſe.

j ¶ Clericus hic aliq̄d ꝓpriū ꝓhibet habere.
ij Accipiēs vel emēs tēpli res, has ſibi reddat.
iij Id linquas tēplo totum q̄n habebis ab illo.
iiij Ex re communi queſitas diuide terras.
v Si fortaſſe voles teſtari: de proprio des.

¶ Tredecima cauſa.

¶ Tertia p⁹ decimā decimas ⁊ funera tractat

¶ Due queſtiones tredecime cauſe.

j ¶ Ius baptiſmali decimas ſuadet dare tēplo
ij Tēpora loga trahūt ius funeris ⁊ decimarū.

¶ Decimaquarta cauſa.

Improbat vſuras poſt denā quarta voraces.

¶ Sex q̄ſtiones decimequarte cauſe.

j ¶ Quiſq̄ pōt licite q̄rere, dūmodo non plus.
ij Propria ſi tibi ſit eccleſia: teſtificare.
iij Si tulerit plus q̄ dederit quis: fenus habet.
iiij Non petat vſuras laicus vel clericus vllas.
v Ex male queſitis eleemoſyna non ſit egenis.
vj Si male parta tenet: digne non penitet vllus.

¶ Decimaquinta cauſa.

In dena quinta furor ⁊ mulier memorantur.

¶ Octo q̄ſtiones decimequinte cauſe.

j ¶ In furia penā non des: nā ſat furor vrget.
ij Pro patrocinijs non querat munera clerus.
iij Sola voce nequis condemnari mulieris.
iiij Nullas luce dei cauſas tractare valemus.
v Infami detur purgatio probra neganti.
vj Extorquenda rei penis confeſſio non eſt.
vij Solus non tollit preſul, quem preſtat honorē.
viij Ordine nō ſumpto tua te ꝓbra fctā repellūt.

¶ Decimaſexta cauſa.

In ſexta decima monachi ſacramina p̄bent.

¶ Septem q̄ſtiones decimeſexte cauſe,
et in ea quīta q̄ſtio terciū locū occupat.

j ¶ Vult hec q̄ monachi paſtores ſint p̄plorꝫ.
ij Pleno poſſeſſas dabit abbas iure capellas.
iij Telluris iure templum non vendicat abbas.
iiij Tollere templorum poterit preſcriptio iura.
v Hec q̄dragena dabit domibus ius religioſis.
vj Vſurpans ſine iudicio rem: decidet a re.
vij Si tibi dat titulū laicus: non hunc retinebis.

¶ Decimaſeptima cauſa.

Septima poſt decimā ꝓhibet diſſoluere vota.

¶ Quatuor q̄ſtiōes decimeſeptime cauſe.

j ¶ Nulli facta deo liceat dimittere vota.
ij Gonſaldus tenuit ſua que dimiſerat eger.
iij Abbas ad propria monachū nunq̄ ſinat ire.
iiij Dum redit illicite que contulit illa manebunt.

¶ Decimaoctaua cauſa.

Fratribus abbatē bis nona dat inſtituendū.

¶ Due q̄ſtiones decimeoctaue cauſe.

j ¶ Si monach⁹ fiat p̄ſul: bona parta bipartit.
ij Inſtituit preſul abbates a grege lectos.

¶ Decimanona cauſa.

Dat decimanona preſul clero monachatum.

¶ Tres q̄ſtiones decimenone cauſe.

j ¶ Pōtifices clerꝫ nō impediant monachandū.
ij Preſule nolente clauſtrū bene clericus intrat.
iij Multus canonicos canō ꝓhibet monachari.

¶ Vigeſima cauſa.

Biſdena pueri traduntur religioni.

¶ Quatuor q̄ſtiones vigeſime cauſe.

j ¶ Quē p̄r offert: ſi placet exit cū ſit adultus.
ij Extrahit a clauſtro puerꝫ pater illico, ſi vult.
iij Cogitur inuitus nemo retinere cucullam.
iiij Stricti⁹ ad clauſtrū monacho trāſire licebit.

¶ Vigeſimaprima cauſa.

Ter ſeptena docet veſtes geſtare decentes.

Decretum abbreuiatum in verſibus.

¶ Quinq̄ q̄ones vigeſimeprime cauſe.
j ¶ Prima ſit ex titulo, ſit cōmēdata ſecūda.
ij Tēplū pōtificis ſine ſcript̄ nemo relinquat.
iij Hec ꝓhibet clero tractare negocia ſecli.
iiij Ueſtib⁹ hic claris inhibet cleric⁹ vti.
v Si ꝓpriū linquas celorē, ſis anathema.
¶ Uigeſimaſecunda cauſa.
Iurātes falſum dānat biſdena ſecunda.
¶ Quinq̄ q̄ones vigeſimeſcḋe cauſe.
j ¶ Tu nō peccabis iuras qn̄ neceſſe.
ij Nō eſt periur⁹ iurās veluti putat eſſe.
iij Pare maiori, q̄cq̄ mal⁹ eſſe putet.
iiij Debēt iurata mutari turpia ſi ſint.
v Ad periuria ſi cogis, periur⁹ haberis.
¶ Uigeſimatertia cauſa.
Biſdena terna tractātur bellica geſta.
¶ Octo q̄ones vigeſimetertie cauſe.
j ¶ Ex iuſta cauſa mult̄ lz arma mouere.
ij Pro reb⁹ licite bellū gerit repetēdis.
iij Ius eſt, dū leſis ſocijs ſuccurrit armis.
iiij Inferri vindicta valet, q̄ crimina purget.
v Occidēs iudex peruerſos inde meret.
vj Ad bona precipiūt cōpelli iura malignos.
vij Sacratis reb⁹ ſunt heretici ſpoliādi.
viij Si ſis de clero, tu nūq̄ belliger eſto.
¶ Uigeſimaquarta cauſa.
Hereſiarcharū dat noia biſduodena.
¶ Tres q̄ones vigeſimeq̄rte cauſe.
j ¶ Si ſis heretic⁹ tua ſit ſentētia nulla.
ij Sunt poſt facta mali nōnūq̄ corripiēdi.
iij Ob dn̄i labē nō dānet dom⁹ eius.
¶ Uigeſimaquinta cauſa.
Biſdena quinta ſit lex priuata notata.
¶ Due q̄ones vigeſimeq̄nte cauſe.
j ¶ Tutū ſit tēplū qḋ lex priuata tuet.
ij Et ſi ſubſequitur lex altera, derogat illi.
¶ Uigeſimaſexta cauſa.
Biſdena ſexta ſunt ſortilegi reprobati.
¶ Septē q̄ones vigeſimeſexte cauſe.
j ¶ Qui vētura ſciūt ꝑ ſortes, ſortilegi ſunt.
ij Peccat q̄ ſcript̄ vel ſortib⁹ abdita querit.
iij A perſis reprobe ſumūt exordia ſortes.
iiij Quatuor his genera varro fert ſortib⁹ eſſe.
v Ceſſent ſortilegi, ne ſint anathemate ſtricti.
vj Qn̄ neceſſe ſubeſt vinctos a p̄ſule ſolues.
vij Egris nō dentur pene, ſed notificent.
¶ Uigeſimaſeptima cauſa.
Edocet an ſpōſas ducāt ter nona vouētes.
¶ Due q̄ones vigeſimeſeptime cauſe.
j ¶ Si ſit ſolēne dirimit cōnubia votū.
ij Spōſum ſpōſa, virū nō vxor deſerit vnq̄.
¶ Uigeſimaoctaua cauſa.
Biſdena octaua gētiles nubere noſces.
¶ Tres q̄ones vigeſimeoctaue cauſe.
j ¶ Inter gētiles connubia dicim⁹ eſſe.
ij Deſerat vxorē vir chriſtū deſpiciētē.
iij Uir poſt baptiſma reliquā ducēs bigam⁹ ſit.
¶ Uigeſimanona cauſa.
Coniugiū ſeruile tenet vigeſimanona.
¶ Due q̄ones vigeſimenone cauſe.
j ¶ Cōiugij vires perſone diſſipat error.
ij Inſcia cui nupſit dimittat libera ſeruū.
¶ Trigeſimacauſa.
Terdena claret cognatio ſpiritualis.
¶ Quinq̄ q̄ones trigeſimecauſe.
j ¶ Fōte leuās ꝓpriū puerū nō vincula ſoluit.
ij Infantes ꝓhibet ius ꝯiugiū celebrare.
iij Tu naturalē non iungito ſpirituali.
iiij Uxor cōpatris vxoris nō mihi nubat.
v Ius clādeſtinū ſcio cōiugiū reprobare.
¶ Trigeſimaprima cauſa.
Terdena prima mecho polluta negat.
¶ Tres q̄ones trigeſimeprime cauſe.
j ¶ Ni cert̄ cauſis mechā bene ducit adulter.
ij Inuitā ſponſo nō det natā pater vlli.
iij Tūc niſi ꝯſenſum dederit, reliq̄ bene nubit.
¶ Trigeſimaſecunda cauſa.
An meretrix nubat, tāgit terdena ſcḋa.
¶ Octo q̄ones trigeſimeſcḋe cauſe.
j ¶ Turpia linquētē bene ducit vir meretricē.
ij Obſtat cōiugio ſacro cōplēda libido.
iij Liber auus neptē ſpōſat ſeruo patre natā.
iiij Illicito ꝓlē coitu querat ſibi nullus.
v Nō ſine mēte caro fert violata puelle.
vj Nō valet vxorē mech⁹ vir linquere mechā.
vij Non aliā ducas vxore ſuperſtite prima.
viij Non duc gentilē, ſi ſpondeat eſſe fidelē.
¶ Trigeſimatertia cauſa.
Terdena terna frāgit cōpūctio votū.
¶ Quinq̄ q̄ones trigeſimetertie cauſe.
j ¶ Si vir ſit gelid⁹, ab eo ſeiungit vxor.
ij Nubere mecha pōt mecho ſeiuncta marito.
iij Querit an crimē purget ꝯtritio ſola.
¶ Tractat⁹ de pnīa ipſo ſeptē diſtinctiōes hic inſerit.
j Gratia diuina cōtritis crimina delet.
ij Perdit hic diuin⁹ amor nō in paradiſo.
iij Penā peccator bene ꝓ vitijs iterabit.
iiij Iſta ꝓbat dimiſſa ſemel peccata redire.
v Ut pur⁹ fias, ꝓ crimine plurima voluas.
vj Crimina preſbytero ꝓprio dicas ſapiēti.
vij Tandē let⁹ erit q̄ ꝯtinue gemet iſtic.
¶ Redeam⁹ ad q̄rtā q̄onē. xxxiij. cauſe.
iiij Reddita tēporib⁹ poſcēti debita ſacris.
v Mens vtriuſq̄ niſi ſit, nō bene ꝯtinet alter.
¶ Trigeſimaquarta cauſa.
Terdena quarta nubit viuēte marito.
¶ Due q̄ones. xxxiiij. cauſe.
j ¶ Morte viri dubia q̄ nupſit, adultera nō ſit.
ij Reddat primo ꝯiux hec nupta ſcḋo.
¶ Trigeſimaq̄nta cauſa.
Cognatos gradib⁹ numerat trigeſimaq̄nta.
¶ Decē q̄ones. xxxv. cauſe.
j Cognatā ducat ꝓpriā ꝓ cōiuge nemo.
ij Oēs vxoris cōſanguineas reprobabis.
iij Copula ſeptenis gradib⁹ talis ꝓhibet.
iiij Hic graduū numer⁹ etates reſpicit orbis.
v Trūc⁹ ponit hic cū ramis, vt docet arbor.
vj Edocet in teſtes aſſumi ſexta parētes.
vij Fili⁹ eſſe nequit, inceſtu quē generaſti.
viij Diſpēſat ſol⁹ cū iunctis ſanguine papa.
ix Nō bene ſeiuncta cōnubia priſca reformes.
x Nō ꝯſanguineis ꝓlē vidue dato primi.
¶ Trigeſimaſexta cauſa.
Ultima de raptis tractabit cauſa puellis.
¶ Due q̄ones. xxxvj. cauſe.
j ¶ Raptū cōmittis per vim rapiēdo puellā.
ij Hec tibi iunget purgato crimine rapt⁹.

De tercio tertia pars adiungit, que eſt de ꝯſecratione quinq̄ diſtinctiones continens.
j ¶ Cōſecrat tēpla, miſſaſq̄ canit tibi prima.
ij Parſq̄ ſcḋa ſacri tractat ſacramina panis.
iij Feria ſit terne, que poſt ieiunia ponit.
iiij Tēpora baptiſmi diſtinctio quarta notabit.
v Frōtes ꝯfirmās dabit vltima pneuma beatū.

¶ Explicit vſus peculiares q⁹ [illegible] clare vniuerſalis materia decreti comprehenditur.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ Queſtiones cauſarum ſunt.clxxii.
Queſtio centuplex, et ſeptuageſima duplex,
Eſt in cauſarum tractatu rite notata.

¶ Quot queſtiones habeat quelibet cauſa oſtendit per quinqꝫ carmina ſequentia. In quibus ſunt tot dictiones quot ſunt cauſe, ſcꝫ.xxxvj. Et quelibet dictio cām vnam repreſentat. Prima dictio primā cām. Scđa ſecundā ꝛc. Item quot ſunt litere in qualibet dictione: tot ſunt queſtiones ſub illa cā per illā dictionem repreſentata. Verbi grā. prima dictio ſcꝫ diſcere que primā cām repreſentat ſeptē habet literas. ꝛ hoc ſignificat pmā cām ſeptē queſtiones continere. Scđa dictio eſt cauſarū vbi ſunt octo litere: ad denotādum ꝙ ſcđa cauſa hꝫ octo queſtiones. ꝛ ſic de alijs. ¶ Aduerte tñ ꝙ ſuperior numerus ſignificat cauſas, et inferior queſtiones. Verſus.

Prima cā. ij. iij. iiij. v.
vij. viij. xj. vj. vj.
Diſcere cauſarum quarūlibet ordine membra
vj. vij. viij ix. x. xj. xij. xiij. xiiij.
v. ij. v. iij. iiij. iij v. ij. vj.
Optes vt doceo. ſed non ſis deſes, et anceps.
xv. xvj. xvij xviij. xix. xx. xxj. xxij.
viij. vij. iiij. ij. iij. iiij. v. v.
Inſtanti dabitur quod tu vis. quod petis, illud
xxiij. xxiiij. xxv. xxvj. xxvij. xxviij. xxix. xxx.
viij. iij. ij. vij. ij. iiij. ij. v.
Efficies. Res id famatum te dat ad omnes:
xxxj. xxxij. xxxiij. xxxiiij. xxxv. xxxvj.
iij viij. v. ij. x. ij.
Vſu doctrine tutum ſi conſtituas te.

¶ Carmina ſubiecta eadem prorſus materiam complectuntur, neqꝫ ſunt ſententie ſalubria experta.
Tempora labuntur vernantibus indita formis.
Diues te ledit res tua. nam miſer es.
Sperne fluentia: reſpice. cras ea non tibi ſumes.
Multa recondis. cur? vt moriens ea des?
Da celer. eſt ſiquidem tutum. da preueniens te.

¶ Dominus baptiſta de ſancto Blaſio in repetitione prime rubrice decreti aſſerit nonaginta canones eſſe ſuper tria milia, ponens tales verſus.
Si numeres recte, ter millenum caput in ſe.
Atqꝫ decem nouies, decretum noſco tenere.

¶ Cauſe decreti ſunt triginta ſex.
Sub magni longa decreti parte ſecunda.
Sex et triginta cauſas reperire licebit.

¶ Cauſe ipſe.xxxvj. patēt per.xxxvj. vocabula in ſeptē ſubiectis verſib⁹ poſita. ex quib⁹ nō tm̄ numerū ſed etiā principalē materiā cuiuſlibet facile cognoſces. Quilibet quinqꝫ vocabula cōplectit: dempto vltimo qui ſex habet.

j. ij. iij. iiij. v.
Simon[a] appellat[b] ſpoliatus[c] teſte[d] libello[e].
vj. vij. viij. ix. x.
Infames[f] viuens[g] ſucceſſor[h] ſolue[i] regendo[k].
xj. xij. xiij. xiiij. xv.
Cenſuram[l] teſtor[m] funus[n] fenus[o] furioſos[p].
xvj. xvij. xviij. xix. xx.
Monach⁹[q] occidit[r] abbates[ſ] clauſtra[t] volētes[v].
xxj. xxij. xxiij. xxiiij. xxv.
Cōmēdat[x] iurans[y] bella[z] hereſis[ꝛ] inuiolata[a].
xxvj. xxvij. xxviij. xxix. xxx.
Sortilegus[b] ſponſis[c] infidis[d] ſeruiat[e] infans[f].
xxxj. xxxij. xxxiij. xxxiiij. xxxv. xxxvj.
Mecha[g] coit[h] mēte[i] dubitās[k] gradib⁹[l] rapiēte[m]

Secūda pars Decreti vbi tractant cauſe q̄ longe prolixior ꝛ difficilior eſt reliquis: ideo diligenti⁹ eius cognitione elaborandū eſt. Illi⁹ preter obſcuritatē paucis elucidatā cōſpiciet, quiſquis hic impreſſa diligenter annotauerit.

a **Simon.** Simoniacus eſt et peccatum committit qui ſpiritualia vendit. damnantur epiſcopi per pecuniam facientes ordinationem, et tunc lepram non officium conferre dicuntur. Simoniacorum ſacramenta effectum gratie non habent. Sacerdotes digniores facilius qꝫ reliqui a deo exaudiuntur. Et ibi de dignitate verbi Chriſti quod eius corpori equiparatur. ca. interrogo. Et in fine de crimine concuſſionis tractatur.

ij ¶ Simonia committitur ſi pro ingreſſu monaſterij pecunia exigatur vel exacta perſoluatur. Eccleſiaſtica ſtipendia accipere non debet qui bonis patrimonialibus ſuſtentari poteſt. c. clericos.

iij ¶ Simonia an committatur ſi prebende emantur? Inueſtitura eccleſie a laicis fieri prohibetur. capit. ſaluator.

iiij ¶ Simonia paterna an ſit ignoranti filio nociua? Et ibi tractatur an pro crimine vni⁹ alter penā patiat.

v ¶ Simoniace acquiſita eccleſia per patrē an poſſit per filium licite obtineri? Item an poſſit filius fungi ordinatione quā paterna pecunia eſt aſſecutus?

vj ¶ Simoniacus eſt qui pecuniam largitur vt eligatur.

vij ¶ Simoniaci in ordine male accepto penitentiam agere non poſſunt. Et ibi principaliter tractatur an ab hereſi redeuntes ſint in ſuis ordinibus et dignitatibus recipiendi. Et ꝙ decreta poſſunt temperari, et canones quandoqꝫ relaxari.

b **Appellat.** Appellare non eſt opus a ſnīa a non ſuo iudice lata: quia talis ſententia nulla eſt. c. in primis. circa fi. Et in prima qōne huius ſecūde cauſe principaliter tractat an ordo iudiciari⁹ ſit in manifeſtis obſeruādus. Et ꝙ excōicatio nō eſt ferenda anteqꝫ cā fuerit examinata. c. nemo. Et iudex peccatum ſibi ſoli notum dānare non debet. c. ſi peccauerit.

ij ¶ Appellare poſſet ſpoliatus ſi ante reſtitutionē ſibi factā accuſatori rñdere cogeretur. Nullus enim debet accuſari dum ſuis rebus fuerit ſpoliatus.

iij ¶ Appellād⁹ eſt calūniator qui ſciēter falſa crimina abſcondit. Tergiuerſator q̄ in vniuerſum ab accuſatione deſiſtit. ꝟ. notādum. Et in hac tertia. q. principalr̄ tractat qua pena feriēdi ſunt q̄ in accuſatione deficiūt.

v ¶ Appellatur purgatio quedā vulgaris, quedaꝫ canonica. Et ibi tractat an deficientibus accuſatoribus reus ſit ad purgationem cogendus.

iiij ¶ Appellat teſtimoniū ſufficiēs qđ ore duorū vel triū firmat. Et ibi tractat principalr̄ quot teſtes reqrūt nō tm̄ ad cōuincendū epm ſed etiā ꝯ quēlibet clericum.

vj ¶ Appellatio eſt remediū ꝯ cauſas vitiatas. Appellatio infra decēdiū dꝫ interponi. c. anterior. Et ibi de libellis dimiſſorijs: ꝛ de iudicib⁹ a q̄b⁹ appellare non lꝫ.

vij ¶ Appellat q̄s altero maior nō rōne dignitatis ſꝫ vite. c. quāqꝫ. Dignitas em̄ nō facit epm: ſed vita. c. non oēs epi. Et ibi tractat principalr̄ an laici poſſint epos accuſare. Chriſtiani p infideles accuſari nō pñt, nec ſacerdotes per eos qui ad ſacerdotiū prohibentur eligi.

viij ¶ Appellat ꝛ dī accuſatio rite facta q̄ñ fit in ſcriptis. Et regulariter accuſator ſe dꝫ inſcribere ad penam talionis preterqꝫ in ſex caſibus in ſumma poſitis.

c **Spoliatus.** Spoliatus et electus ante omnia venit reintegrandus.c.reintegrã-da.Boni a malis ſemper moleſtantur.

ij ¶ Spoliatus et electus poſtq̄ꝫ fuerit reſtitutus: quas inducias debet habere anteq̄ꝫ cogatur in iudicio reſpondere. Et ibi in ſumma videas de multiplicitate induciarum.

iij ¶ Spoliatis ep̄is et alijs ad iudicium venientibus inducie ſunt preſtande.

iiij ¶ Spoliati communione eccleſie et anathematizati,infames,inceſtuoſi,ſacrilegi,detractores, et multi alij ſunt ab accuſatione repellendi. Et ibi dicitur ꝙ anathema differt ab excõicatione.c.engeltrudam.

v ¶ Spoliatis et alijs quibuſcunqꝫ, inimici iudices eſſe nõ poſſunt,nec accuſatores,nec teſtes. vox enim inimicorum contra nullos eſt audienda. Dicitur etiam ibi ꝙ teſtes familiares et domeſtici et etiam conſanguinei non ſunt contra extraneos producendi.

vi ¶ Spoliatus et quilibet alius ſi aduerſarium vult conuenire, ipſius forum ſequi debet.capi.pulſatus. Nec ipſi damnari,nec concilia celebrari poſſunt ſine papa.

vij ¶ Spoliati et alij volentes litigare nõ debent aduerſarios ſuos coram infamibus trahere.quoniã tales ſcꝫ infames et criminoſi non poſſunt eſſe iudices. Solus enim ille iudicare debet alios,qui nihil in ſe habet reprehenſibile.ca.iudicet.

viij ¶ Spoliationem vel alium reatum committens epiſcopus,a quot epiſcopis eſt iudicandus.

ix ¶ Spoliatoꝝ et alioꝝ teſtes teſtioniũ dicãt de his tm̃ q̄ ꝓſonal'r ꝛ veracit noverũt:nec ꝰ abſentes ſunt ꝓducẽdi. Abſentes eñ nõ debent iudicari nec accuſari.

x ¶ Spoliatoꝝ et alioꝝ teſtes in vno deficientes an ſint in alijs dimittendi? Et accuſans de pluribus criminibus ſi in vno deficiat an in alijs admitti debeat?

xi ¶ Spoliati accuſantes ſuos ſpoliatores et inuaſores ab eis accuſari non poſſunt. quoniam accuſati niſi prius ſe purgauerint alios accuſare non poſſunt.

d **Teſte.** Teſtes iuris diſpoſitione excõicati nõ poſſunt ad accuſationem admitti.

ij.ꝛ.iij. ¶ Teſtis eſſe non poteſt qui ad quartũdecimũ annum nondum peruenit. Teſtificantis perſonã aſſumere non poteſt:qui ab accuſatione prohibitus eſt.

iiij ¶ Teſtis accuſator et iudex aliq̃s ſimul eẽ nõ põt.

v ¶ Teſtãtur iura illũ nõ eſſe a cõtione repellendũ: qui die ſtatuta ad cauſam venire non potuit.

vi ¶ Teſtis eſt iuris diſpoſitio,deficientem in ep̄orũ accuſatione non poſſe decetero agere:niſi in ciuili ꝛ proprio duntaxat negocio.

e **Libello.** Libello famoſo vtentes et ipſum contra aliquem ſcribẽtes qualiter punien di ſunt.

ij ¶ Libellum diffamatorium ſcribens aut aliter reus tribus citationibus debet in ius euocari. Et ꝑ ſcripta nullius accuſatio debet ſuſcipi.

iij ¶ Libelli famoſi ſcriptor aut aliter criminoſus an admittatur in iudicio per procuratorem.

iiij ¶ Libellus accuſatorius ſi in ep̄m datur.i.ſi ep̄us accuſetur:eius cauſa a duodecim ep̄is audiatur.

v ¶ Libellum famoſum ſcribentes aut aliorum crimina ſponte confitentes non debent ad accuſationẽ admitti.c.illi. Et ibi habetur ꝙ nec q̄ parcit eſt amicus:nec qui verberat eſt inimicus.c.non omnis.

vj ¶ Libellum famoſum in alterũ ſcribens aut alteri crimen inferens:qua pena ferietur ſi crimen illatum non probetur.

f **Infames.** Infames,excõicatos,et criminoſos a ſacerdotum accuſatione ius repellit.et ibi tractatur q̄ dicãtur infames.c.infames.

ij ¶ Infamis eſt quodãmodo ep̄s et reprehendendus qui ſibi ſoli dicit aliquem crimen ſuum fuiſſe confeſſum. Et ibi dicitur ꝙ ep̄is alios accuſantibus non creditur niſi probent quod obijciunt.

iij ¶ Infamem quodãmodo dicimus ꝛ reprehendendum,qui ponit falcem in meſſem alienam.ca.j. Et ibi dr ꝙ alicui alterius parochianũ iudicare non licet. et quot ciuitates vnaq̄qꝫ ꝓuincia habere debeat.c.ſcitote. Et ꝙ ep̄s iudicio primatis ꝛ nõ alioꝝ ſe ſubijcere debet.

iiij ¶ Infamis aut criminalis accuſatio ſi imponatur ep̄o.i.ſi ep̄s criminal'r accuſet: ꝛ ep̄i ꝯprouinciales de cã cognoſcentes ſint in ſñia ferenda diſcordes:q̄d iuris?

v ¶ Infamis eſſet quodãmodo et reprehendendus iudex,qui vellet reum cogere ad probãdũ,accuſatore in probationibus deficiente:quia negatiua per rerum naturam eſt improbabilis.c.accuſator.

g **Uiuens.** Uiuens ſi adhuc ſit ep̄s:alius ſibi ſuccedere non valet:nec in eius locũ ſubrogari:quod verum eſt niſi eſſet depoſitus: vel de licentia pape renunciaſſet:aut per ambitionẽ ſe ad aliã eccleſiam trãſtuliſſet. Ep̄o autẽ egrotanti aut nimia ſenectute grauato,dandus eſt coadiutor. Ep̄s eccleſiam ſuam deſerere non debet.c.ſicut vir. Nec etiã eſt a ſuis ſubditis relinquẽdus.c.deniqꝫ. Prelati duo in vna eccl'ia eſſe non debẽt.c.in apibus. Btũs Aug.acceſſit ꝛ nõ ſucceſſit Ualerio hipponeñ.epiſcopo.c.non autem.

ij ¶ Uiuens epiſcopus aut ſacerdos qui pro egritudine a miſſarum celebratione abſtinuit:an poſſit celebrare recuperata ſanitate? Et ibi habetur de morbo caduco laborantibus.

h **Succeſſor.** Succeſſor an poſſit eligi ab epiſcopo viuẽte: hoc eſt an ſucceſſorem ſibi poſſit ep̄s eligere? Et ibi habetur ꝙ locus regiminis eſt fugientibus offerẽdus. Et ep̄ari poteſt qui prodeſſe deſiderat.c.qui epiſcopatum.

ij ¶ Succeſſor ep̄i mortui non eſt eligendus munerum datione aut amicorum patrocinijs.

iij ¶ Succeſſor ep̄i an poſt electionẽ teneat iuramentum preſtare pro indemnitate eccleſie.

iiij ¶ Succeſſus ſeu ꝓſper euẽtus denegat clericis q̄ ante ſñiam ſuſpẽſiõis vel depoſitiõis a ſuo ep̄o diſcedere preſumunt. In tales eñ ferenda eſt cenſura.

v ¶ Succeſſus nõ continget ep̄o a ſede ap'lica vocato,ſi ad propria reuertatur,niſi prius fuerit purgatus, et apoſtolicis literis munitus.

i **Solue.** Solue et ſolui procura teipſum o prelate excõicate: al's non poteris ordinare; nec tua ordinatio erit rata.

ij ¶ Soluti ſunt clerici vnius prouincie a prelato alterius adeo ꝙ archiep̄s,primas,vel patriarcha clericos alterius prouincie non poteſt ordinare.

iij ¶ Soluere vel dãnare ſubditos ſuffraganei non lꝫ archiep̄o illo inconſulto. Soluit papa ab alijs excõicatos ꝛ cuiuſlibet eccl'ie clericos põt ordinare. Eſt eñ ordinarius ordinarioꝝ.c.cuncta per mundum.ibidem.

k **Regendo.** Regendo vnãquãqꝫ parochiam:et res ipſius diſponendo:facit ep̄s q̄d debet.c.regenda.ꝛ.c.nouerit. Regendi ſunt ſubditi per epiſcopos viſitãtes: vt.c.placuit.

ij ¶ Regendi officiũ ep̄s trãſgredit ſi bona eccl'iarũ vſurpare nitit: q̄uis de illis precarias facere poſſit.

iij ¶ Regẽdi ſunt ſubditi ſine exactiõib⁹. Et ibi de cathedratico quãtum nõie ipſius valeat ep̄s habere.

l **Cenſuram.** Cenſuram formidare debēt q̄ clericos ad iudices ſeculares trahūt. cap.inolita.et ca.placuit. Et ibi de coniuratoribus et eorum punitione.

ij ¶ Cenſura ligatus.i.excommunicatus vel ſuſpenſus celebrans eſt depoſitione dignus.

iij ¶ Cenſura ſiue iuſta ſiue iniuſta eſt timēda. Cenſura ligati ſunt vitandi plus q̄ pagani.ca.ad menſam. Cenſura eccleſiaſtica feriri debet ⁊ ore demonum decerpi qui ſuo epiſcopo eſt inobediēs.ca.abſit. Cenſuram ex ira proferens grauiter delinquit.ca.ira.et.c.cum apud. Cenſura ſiue ſentētia vel iudicium quatuor modis peruertitur.ca.quatuor modis. Cenſura feriendi ſunt ⁊ iude proditori comparandi qui veritatem negant et occultant.c.quiſquis.⁊.c.abijt Iudas. Cenſura ſiue ſententia iniuſte prolata viribus caret. Epiſcoporum p̄ceptis non ſemper obediendum eſt. Cenſure ſeu anathematis forma habetur in ca.debent.

m **Teſtor.** Teſtari ſeu teſtamenta facere cum de proprio liceat, an permittatur clericis proprium habere? Clericis cauſas agere non licet.cap. duo ſunt genera chriſtianorum.

ij ¶ Teſtamēta condentes clerici an poſſint quibus voluerint ea relinquere q̄ de bonis eccleſie acquiſiuerunt? Teſtatur multiplex canon illos eſſe grauiter puniendos qui res et predia eccleſiaſtica inuadunt. De bonis eccleſie quatuor ſunt portiones faciēde.c.quatuor. Et ipſarum rerum alienatio an ſit permiſſa,ca.ſine exceptione.et ca.terrulas. Liberti eccleſie an poſſint ab ea diſcedere? Res ſacre ex quibus cauſis alienari valeant? ca.aurum habet eccleſia. Pauperibus eſt prouidēdum. ca.gloria epiſcopi.

iij ¶ Teſtamētum an facere poſſint illi qui prius nihil habētes, tempore ſue adminiſtrationis aliqua acquiſiuerunt: et quid iuris de talibus bonis?

iiij ¶ Teſtamenta an facere poſſint clerici de bonis ex ſuis et rebus eccleſie queſitis?

v ¶ Teſtamenta facere de rebus eccleſie an ſit permiſſum ſacerdotibus? Et q̄s ſuccedat eis ab inteſtato?

n **Funus.** Funera et exequias ſuas celebrare ⁊ decimas ſoluere vbi debent illi q̄ ſe de vna dioceſi aut parochia ad aliam tranſtulerunt.

ij ¶ Funerandi iura an poſſint preſcribi? Funera, id eſt corpora mortuorum vbi debent ſepeliri? Et an pro ſepultura poſſit aliquid exigi? Funerum, id eſt mortuorum anime quatuor modis ſoluuntur.c.anime. Funera, id eſt corpora mortuorum deflenda non ſunt.ca.q̄ prepoſterum.

o **Fenus.** Fenus ſiue vſuram quodammodo committit ⁊ peccat: qui vltra debitū exigit.c. quod debetur. Et ibi principaliter tractat̄ an clerici poſſint ſua repetere et pro illis litigare.

ij ¶ Feneraria cauſa ſiue criminali, aut etiam ciuili an poſſint produci teſtes domeſtici? Et an clerici poſſint pro ſua eccleſia teſtificari?

iij ¶ Fenus ſeu vſura committitur ſi preter ſortem aliquid exigitur.

iiij ¶ Fenora ſeu vſuras nec clericis nec laicis licet exercere.

v ¶ Fenora ſeu vſure an ſint apte vt inde fiant eleemoſyne?

vj ¶ Feneratores ⁊ vſurarij verā penitentiā agere non poſſunt niſi reſtituant que rapuerunt.

p **Furioſos.** Furioſos punire nō decet ex his que faciunt cum ſint mēte alienati. Et ibi habetur de Loth et alijs ebrioſis.

ij ¶ Furioſis clerici quodammodo comparandi eſſent: ſi pro patrocinijs impenſis munera exigere vellent.

iij ¶ Furioſo iudex comparari poſſet, qui ex mulieris confeſſione clericum condemnare vellet. Regulariter enim mulieres contr̄ clericos teſtimonium ferre non poſſunt.

iiij ¶ Furioſi quodammodo ſunt eccleſie miniſtri: qui diebus dominicis et feriatis cauſas tractare volunt.

v ¶ Furioſo ſimilis dici poſſet iudex, qui negāti purgationem indiceret: niſi infamia laboraret.

vj ¶ Furoris quodammodo plena res eſſet: ſi a miniſtris et ſubditis confeſſio cruciatibus extorqueretur. Iuramenta quedam ſunt irritanda: quedam relaxanda.ca.authoritatem.et cap.alius.in quo capitulo habetur ꝙ ſolus Romanus pontifex regem Francie tanq̄ inutilem depoſuit. Excommunicatis fidelitas ſeruanda non eſt.

vij ¶ Furioſe procederetur ſi diaconus vel preſbyter ſine concilij examinatione deijceretur.

viij ¶ Furore quodam plenus cenſetur qui carnis fragilitate ante ordinationem lapſus: et in iudicio confeſſus vel conuictus: poſtea preſumit offerre et in ordine ſuſcepto miniſtrare, quod verum eſt de crimine depoſitionem inducente.

q **Monachus.** Monachus an poſſit licite officia populi celebrare: penitentiam dare, et baptizare. Decime de cōſenſu epi ſacerdotibus dari debent.ca.reuertimini.

ij ¶ Monachi an poſſint i ſuis capellis preſbyteros inſtituere.

iij ¶ Monachorum et eccleſiarum iura an per preſcriptionem tolli poſſint.

iiij ¶ Monachi an poſſint preſcribere cōtra eccleſias et prelatos ſeculares.

v ¶ Monachi et prelati res eccleſie ſua authoritate repetere non valent.

vj ¶ Monachi, epiſcopi, et alij prelati ſi ſua authoritate vſurpant que ad ſe pertinere putant: an cadant a cauſa.

vij ¶ Monachi et abbates an poſſint retinere eccleſias, decimas, et iura patronatus de manibus laicorum ſibi conceſſa ſine epiſcopi conſenſu. Et ibi habetur ꝙ epiſcopus habet diſpoſitionem omnium eccleſiarum que in ſua dioceſi conſtitute ſunt.ca.omnes baſilice. Et etiam ibi plene de iure patronatus.c.quicunq̄.ca.filijs. et.c.decernimus.

r **Occidit.** Occidit ſeipſum ſpiritualiter qui a voto reſilit.

ij ¶ Occidit quodammodo temporaliter ſeipſum qui ſuum reſignat beneficium. ſed ſi in infirmitate reſignauit, an ſit ei reſtituēdum poſtq̄ conualuerit? Et ibi habetur ꝙ ante probationem triēnij nullus in monaſterio debet ſuſcipi.

iij ¶ Occidit animam ſuam monachus ad propria rediens poſtq̄ ſe ⁊ ſua monaſterio tradidit.

iiij ¶ Occidens vel percutiens clericos diabolo ſuadente eſt excommunicatus ipſo iure, ca.ſi quis ſuadente diabolo. Et ibi habetur ꝙ eccleſie conceſſa non ſunt reuocanda: ⁊ qui talia aufert, ſacrilegium cōmittit. Et eccleſie immunitas non eſt violanda.

ſ **Abbates.** Abbates aut monachos factos epiſcopos ius obligat ad relinquēdum quod ante habuerunt, monaſterio. quod poſt, eccleſie proprie.c.ſtatutum.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ii ¶ Abbates ſunt a proprijs fratribus eligēdi ⁊ nō ab epiſcopis. Abbates expellere non eſt permiſſum monachis: neq₃ commatres facere. Abbates et monachos poſſunt epiſcopi viſitare et conditiones exigere tempore dedicationis conſtitutas. Abbates et monachi cum ſanctimonialibus habitare non debent. q: ſexuum commixtio eſt periculoſa. c. definimus.

t **Clauſtra.** Clauſtra ſiue religionem intrare volentibus clericis non eſt a ſuo epiſcopo denegandus ingreſſus.

ii ¶ Clauſtrum ingredi clericis permittitur: etiam epiſcopo inuito.

iii ¶ Clauſtrum vnum petere altero derelicto an ſit permiſſum monachis ⁊ regularibus canonicis ſine permiſſione abbatum.

v **Uolentes.** Uolentes et ſpontaneos monaſterium intrantes pueros an cogant iura religionis propoſitū tenere. Uoluntarie puelle virginitatis propoſitum ſuſcipientes nuptias eligere non poſſunt.

ii ¶ Uoluntate patris ſpreta ſi filius religionem ingreditur: an a patre reuocari poſſit?

iii ¶ Uolūtarie habitum religionis ſuſcipientes illum deſerere non poſſunt. Sed qui coactus ingreditur nullo modo obligatur.

iiii ¶ Uolētes religioſi ad arctius monaſteriū tranſire non ſunt impediendi.

x **Commendat.** Commendatam vnam eccleſiam poteſt habere cleric⁹ in altera intitulatus. Commēdandi ſunt clerici qui in vna et non in pluribus eccleſijs volunt conſcribi. Et ibi habetur q᷑ duos epiſcopatus poteſt quandoq₃ quis habere. c. relatio.

ii ¶ Cōmendandi non ſunt clerici qui ſine literis dimiſſorijs de vna eccleſia tranſeunt ad alteram. Matrimonium ſpirituale cōtrahitur inter curatū et eccleſiam ſuam que non debet eſſe ſcortum. c. ſicut.

iii ¶ Commendatio nulla ſed potius vituperium eſt clericis qui ſecularium negociorum procuratores eſſe volunt.

iiii ¶ Commendādi ſunt clerici qui veſtibus ſibi congruentibus vtuntur: vnguenta et fulgida veſtimenta fugientes.

v ¶ Commendare non debemus clericum qui a ſuo epiſcopo depoſitus imperatorem aut iudicem ſecularem adit.

y **Jurans.** Jurans verum non peccat: ſed ſecus ſi peierat: et per creaturas iurare non licet.

ii ¶ Jurans falſum quod putat verum an ſit periurus. quot comites habeat iuramentum: et quot ſunt genera mendacij.

iii ¶ Periurum prelatū et criminoſum ante ſententiam definitiuam derelinquere non licet.

iiii ¶ Juramenta illicita an ſit ſeruanda.

v ¶ Peierare et contra iuramentū ſuum venire qui cogit aliquem licet periurus non ſit: tamen mortaliter peccat. Jn qua etate quis cogatur iurare. et ibi ponitur forma iuramenti fidelitatis. c. de forma.

z **Bella.** Bella committere ſeu militare an ſit peccatum.

ii ¶ Bellum quod dicatur iuſtum.

iii ¶ Bella an debeant committi pro repellenda ſociorum iniuria.

iiii ¶ Bella non ſemper ſunt exercenda cōtra malos. Mali enim ſunt quandoq₃ a bonis tolerandi ⁊ non abijciendi. Quedam tamen mala ſunt repellenda ⁊ puniendа: quedam toleranda. Mali ſunt medicinali ſeueritate ad bonum cogēdi vt nabuchodonoſor. Et heretici etiam inuiti ſunt ad ſalutem trahendi. Bellis ſunt coercēdi eccleſiaſtice religionis inimici.

v ¶ Bella qui deo authore geſſerunt: precepta non occidendi minime trāſgreſſi ſunt. Et ibi an mali ſint occidendi. Habens gladij poteſtatem poteſt occidere ſi hoc faciat amore iuſtitie.

vi ¶ Bella et coactiones debent exerceri in malos vt teneant bonū iam ſuſceptum. Non autem ſunt ipſi mali ad bonum non ſuſceptum cogendi.

vii ¶ Bellis ſi iuſta ſint, poſſunt heretici ⁊ oēs hoſtes licite ſuis rebus ſpoliari.

viii ¶ Bella an poſſint p̱ clericos cōmitti: ⁊ an poſſint clerici arma ſumere. Qui ſacramenta dei tractant iudicium ſanguinis agitare non debent.

? **Hereſis.** Hereſis quelibet ab eccleſia romana deſtruitur. Hereticus an poſſit alium excommunicare priuare vel ſententia notare. Excommunicatus alium excommunicare non poteſt. Hereticorum conſortia ⁊ eorum ſacrificia ſunt a catholicis fugienda.

ii ¶ Heretici etiam poſt mortem ſunt excommunicandi. Eccleſia viuentes ⁊ non mortuos an ligare poſſit vel ſoluere.

iii ¶ Hereticus ſi dominus eſt aut alio crimine irretitus an poſſit excommunicatio ferri in familiam ſuā pro delicto ipſius domini: et in filium pro peccato patris. Excommunicandi ſunt qui corrigi nolunt: et etiam illi qui duas vxores habent, teſtes falſi, homicide, et multi alij. Hereticorum tandem varie ſpecies ponuntur.

a **Jnuiolata.** Jnuiolata debent eſſe Romanorum pontificum ſtatuta et cenſure. Jnuiolati maneant ſacri canones: quos qui violant in ſpiritum ſanctum blaſphemant. Jnuiolata ſeruentur ſanctorum ſtatuta et eorum regule in ſynodo conſtitute.

ii ¶ Jnuiolata cuſtodiantur eccleſiarum ⁊ archiepiſcoporum priuilegia. Jnuiolati conſeruentur preſules a ſuis ciuitatibus. Ciuitas enim violans et occidens epm̄ ſuum, epali dignitate priuatur. c. ita nos.

b **Sortilegus.** Sortilegus quis ſit: ſiue qui dicantur ſortilegi.

ii ¶ Sortilegum eſſe an ſit peccatum: ſortibus an ſit credendum.

iii. ⁊ iiii. ¶ Sortes ſiue diuinationes a quibus exordiuz ſumpſerūt. Et de multiplici genere diuinationis: ⁊ quot modis demones futura prenoſcunt.

v ¶ Sortilegi vel diuinatores an ſint excommunicandi ſi ceſſare noluerint. Sortilegia et magicam artem debēt epiſcopi eliminare. Sortilegijs vel maleficijs nullo peccato debent ſacerdotes operam dare: al's abijciendi ſunt.

vi ¶ Sortilegus vel alius ab epiſcopo excommunicatus an per alium ipſo inconſulto poſſit abſolui? Et an preſbyteri poſſint reconciliare penitentes. Penitentia morientibus non eſt deneganda, etiam a ſimplici ſacerdote.

vii ¶ Sortilegis et alijs morietibus non eſt penitentia imponenda ſed bene innoteſcenda. Jn penitentijs imponendis multa ſunt conſideranda. Melius eſt ſacerdotem penitentiam imponentem eſſe nimis miſericordem q̄ nimis ſeuerum? Sortilegi ſunt et excommunicati qui dies et menſes et annos paganorum ritu obſeruant.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

c **Sponſis.** Sponſis dei ſe deo dedicantibus et virginitatem vouentibus, nuptias contrahere non licet. Sponſalia de preſenti ſiue ma=trimonia per vouentes ſolenniter contracta non te=nent.

ii ¶ Sponſa vnius an poſſit a ſuo ſponſo recedere, et alij nubere? Sponſa ſine conſenſu ſponſi, et econtra religioſam veſtem ſuſcipere non poteſt poſt copulam carnalem, ſecus ante. Sponſalia vera an fuerint inter Joſeph ⁊ Mariam. Sponſam alterius nullus rapiat. ⁊ ibi aliquid de raptu.

d **Infidis.** Infidis ſeu infidelibus coniugium cō=trahere licet. et inter eos dicitur eſſe matrimonium, licet non ſit ratum. Infidelis vxor virum cogens ad malum licite dimittitur. Infidelium vt iu=deorum conuiuia et etiam coniugia ſunt a chriſticolis vitanda.

ii ¶ Infidelium vnus ſi conuertatur ad fidem: alte=ro remanente in infidelitate, an poſſit ad fidem conuer=ſus alij ſe copulare.

iii ¶ Infidelis q̄ ante baptiſmū vnā vxorē habuit, et poſt baptiſmū aliā, bigamꝰ eſt cenſendus: nec poteſt eſſe epiſcopus. c. acutius, ibidem.

e **Seruiat.** Seruire aſtrictus, vtputa ſeruꝰ ſi cō=trahat cum libera que per errorē pu=tabat eum liberū, non eſt inter eos coniugiū: qꝛ error per ſone ⁊ conditionis impediūt ⁊ dirimūt: ſecꝰ autē eſt de er=rore fortune ⁊ qualitatis.

ii ¶ Seruum ſcienter acceptū in maritū non poteſt mulier dimittere: ſecꝰ ſi ignoranter. Serui poſſunt ma=trimonia contrahere.

f **Infans.** Infans proprius ſi teneatur a patre in ſacro baptiſmate, licet per tale factum ſue vxori compater efficiatur: non propter hoc ab ipſa vxore ſeparabitur, niſi ad ſeruandam continentiam poſ ſit induci.

ii ¶ Infantes ſponſalia contrahere nequeunt, qꝛ in illa etate conſentire non poſſunt.

iii ¶ Infantes ſiue filij ſpūales vel adoptiui, an poſ=ſint naturalibꝰ per matrimonium coniungi.

iiii ¶ Infantem ſiue filium aliquem non debet vxor ſimul cum viro ſuo in baptiſmate ſuſcipere. cap. ſi. quia eſſet eius commater. Et ibi dicitur ꝙ non poteſt quis du cere in vxorem relictam compatris ſue vxoris, nec etiam duas commatres.

v ¶ Infantibus ſi conceditur nuptias contrahere: ipſorum ⁊ quorumcunqꝫ aliorum nuptie ſeu matrimo=nia non debent clam fieri, ſed publice. et ſic non debent eſſe clandeſtina. Tandē inſtruuntur iudices ad cuncta rimandum.

g **Mecha.** Mecha ſiue adultera et ab aliquo per adulterium polluta, an poſſit per eum duci in vxorem. Et ibi matrimonia ſecunda conceduntur. ca. ꝙ ſi dormierit.

ii ¶ Mechā ſepe mulierē efficit coactio: ⁊ ideo nulla mu lier eſt cogēda nubere, qꝛ in matrimonio animꝰ plena li=bertate potiri debet ⁊ gaudere. Non licet viro vxorē de=ſerere vt fecit Lotharius.

iii ¶ Mechie notā an dicātur incurrere filij ⁊ filie qui poſt ſponſionē parentū cū alijs ꝯtrahūt: hoc eſt an filij et filie poſt promiſſionē ⁊ ſponſionem parentū ſuoꝝ poſſint licite cum alijs contrahere.

h **Coit.** Coire ſolita vt eſt meretrix poteſt in vxo=rem duci: ſi de eius correctione ſpes ha=betur. Coitus ſiue fornicationis cauſa poteſt vxor di=mitti.

ii ¶ Coitus ſiue incontinentie cauſa ducta an ſit con=iunx appellanda? Aborſum procurantes an ſint homi=cide?

iii ¶ Coitui ſiue copule coniugali apta puella ſi hꝫ pa=trem ſeruum ⁊ auum liberū, in matrimonio cōtrahendo ſequatur de honeſtate arbitriū aui ⁊ non patris q̄ liberū non habet arbitriū cum ſit ſeruus.

iiii ¶ Coitu ancillari ⁊ illicito non licet, plē querere: vi=uente enim vxore, ex quacūqꝫ cauſa neqꝫ ex ancilla, neqꝫ ex alia licet, plē ꝓcreare. Mechie nomine omnis illicitus concubitꝰ intelligitur. ca. meretrices.

v ¶ Coire coacta ⁊ per violentiā accepta an perdat pudicitiā ⁊ virginitatē. Carnis virginitas non ſeruatur ſi mens corrumpitur. Uiro vxorē extra fornicationis cau=ſam derelinquere non licet.

vi ¶ Coiens vir cum alia, ⁊ ſic adulter vxorē adulterā dimittere non poteſt.

vii ¶ Coitus ſeu fornicationis cauſa dimittens vxo=rem, ea viuente aliam ducere non poteſt. Coitus con=tra naturam ⁊ cum perſonis coniunctis eſt grauiſſimum peccatum.

viii ¶ Coitum ſiue incontinentiā incurrere non debet aliquis vt aliqua ad fidem conuertatur. Et ſic non licet ducere vxorem infidelē ſub ea conditione vt conuertatur et fidelis efficiatur.

i **Mente.** Mente ſeu volūtate mulier cupit vt fiat mater et habeat liberos: tamen ſi eius vir eſt frigidus et maleficiatus, an propter hoc ſit ab eo ſeparanda?

ii ¶ Mens et voluntas eſt mulieri poſt mortem vi=ri cum illo contrahere cum quo prius fornicata fuit, an poſſit? Uiro vxorem dimittere propria authoritate et ſine iudicio eccleſie non licet, neqꝫ eam occidere. cap. ad=monere.

iii ¶ Mētis ſeu cordis ſola cōtritione abſqꝫ oris cōfeſ=ſione an poſſint peccata deleri, ⁊ vtrū poſſumꝰ deo ſatiſ=facere. Iſtā queſtionē ꝓlixe tractat Gratianus, eiꝰ occa=ſione interſerens tractatum de penitentia ſeptem diſtin=ctiones continentem.

iiii ¶ Mentis ſcrupulo ceſſante an poſſit maritus tem=pore orationis ⁊ penitentie vxori debitum reddere. Et ibi habetur ꝙ tempore quadrageſimali nuptias celebrare non licet.

v ¶ Mens ⁊ voluntas eſt viro ꝯtinētiā vouere, nō po=teſt hoc facere ſine cōſenſu vxoris tacito vel expreſſo, niſi ſit ſponſa nōdum cognita. Mulier viro debet ſubeſſe, cū vir ſit caput mulieris. c. hec imago.

k **Dubitans.** Dubitās vxor de morte mariti, et credens illū eſſe mortuū: ſi contra=hat cum alio, an dicatur rea adulterij?

ii ¶ Dubitās mulier de morte mariti, ſi cū alio cōtra=xit, ⁊ poſtea maritꝰ eiꝰ redijt, an ſit cogenda ad eū redire et ſecundum dimittere.

l **Gradibus.** Gradibus conſanguinitatis nobis contingentes mulieres non poſſu=mus ducere in vxores. Quare conſtitutum fuit ne cōſan=guinee ducantur.

ii. ⁊ iii. ¶ Gradu conſanguinitatis vxori contingentem non licet vxorem ducere. Gradus conſanguinitatis ⁊ af=finitatis ſm decreta vſqꝫ ad ſeptimam generationem ha=bent prohibitionem: hoc eſt ꝙ ratione conſanguinitatis et affinitatis prohibitum eſt matrimonium vſqꝫ ad ſepti=mum gradum.

iiii ¶ Gradus ſextus cōſanguinitatis quare prohibi=tus eſt ſm canones.

v ¶ Gradus conſanguinitatis quomodo computan=di ſunt.

vi ¶ Gradibus prohibitis coniuncti ad quorum ac=

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cuſationem vel teſtificationem ſunt ſeparandi. Et ibi de iuramento ſeparationis ꝛ reconciliationis. Et de iuramento eorum qui conſanguinitatem probant. ca. de parentela.

vii ¶ Gradu prohibito coniuncti ſi ad inuicem carnaliter commiſceantur, filij ex tali inceſtuoſo coitu procreati non ſunt filij appellandi.

viij ¶ Gradus conſanguinitatis ꝛ affinitatis quis dicatur eſſe diſpenſabilis. i. quo gradu poſſit diſpenſari cũ conſanguineis ꝛ affinibus.

ix ¶ Gradu prohibito coniuncti licet forte ſententia pro matrimonio fuerit lata, poſſunt ſeparari. Sententia enim pro matrimonio vel contra ipſum lata, poteſt retractari veritate comperta: quia talis ſententia nullo curſu temporis tranſit in rem iudicatam. Et ibi dicitur ſententiam etiam Romani põtificis in melius poſſe mutari. ca. ſententiam.

x ¶ Gradus affinitatis ſiue ipſa affinitas in ſuperſtite non deletur. Item ſoboles ex ſecundis ſuſcepta nuptijs conſanguineis prioris viri copulari non debet ſm decreta. ſed hoc corrigitur per capi. non debet. de conſanguini. et affini.

m **Rapiente.** Rapiẽte virginem per vim aliquo raptus committi dicitur.

i ¶ Rapiens violenter puellã poteſt illã peracta penitentia in vxorẽ ducere. Et ſic rapta raptori de iure canonico nubere poteſt. ca. deniqꝫ. ꝛ melius extra de rap. ca. cum cauſa. cum ſimilibus.

¶ Explicit expoſitio ſeptem carminũ. xxxvj. cauſas Decreti cõprehẽdentium.